

Rámec rozvoje vysokého školství do roku 2020

Rámcem rozvoje vysokého školství do roku 2020

Obsah

Úvod	2
Východiska	3
Analýza stávající situace	5
Demografický vývoj	5
Zabezpečování a hodnocení kvality.....	5
Spolupráce s praxí	6
Uplatnění absolventů vysokých škol na trhu práce.....	7
Relevance vzdělání pro praxi.....	8
Znevýhodnění studenti.....	10
Zastoupení mužů a žen.....	11
Studijní neúspěšnost	12
Návrh opatření	14
1) Strategické řízení.....	14
2) Vzdělávání	15
3) Internacionalizace vysokého školství	19
4) Výzkumná a inovační, umělecká a další tvůrčí činnost (aspekt výchovy a přípravy pro tuto činnost).....	20
5) Třetí role.....	21
6) Podpůrné procesy	22
Harmonogram implementace	24
Indikátory implementace	26
Přílohy	31

Úvod

Rámec rozvoje vysokého školství do roku 2020 (dále jen „Rámec“) je strategickým dokumentem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (MŠMT) ukotvujícím základní priority rozvoje vysokého školství v České republice a poskytujícím analytický a strategický základ pro další rozvoj celého systému včetně přesahu do programovacího období SF EU 2014-2020, čímž dojde k naplnění tzv. předběžné podmínky pro oblast vysokého školství ze strany Evropské komise. Rámec navazuje na Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (ET 2020) a další národní i mezinárodní dokumenty. Dokument se zaměřuje zejména na vzdělávací činnost vysokých škol. Oblast výzkumu a vývoje je řešena ve Strategii inteligentní specializace ČR (RIS3).

Vysoké školství je sektorem, který zásadně přispívá k rozvoji společnosti i ekonomiky a tvoří nepostradatelný základ pro udržitelný růst. Tato strategie a na ní navazující dokumenty jsou cestou, jak jeho potenciálu využít. V roce 2014 se české vysoké školství nachází na konci éry prudkého kvantitativního rozmachu. Od roku 1989 vzrostl počet studentů téměř na čtyřnásobek a došlo k významnému otevření přístupu prakticky pro všechny absolventy středních škol s maturitní zkouškou, kteří mají o další studium zájem. Charakter vysokých škol se významně proměnil a přizpůsobil se nebývalým počtům studentů s mnohem různorodějším předchozím vzděláním, profilem a zázemím, než bylo běžné ještě před deseti lety. Proměna ale stále ještě není dokončena – nedošlo k potřebné profilaci a diverzifikaci oborů, nedošlo k vytvoření potřebné infrastruktury ani personálnímu zabezpečení. Podrobnou analýzu současného stavu obsahuje první část tohoto dokumentu.

Mezi největší výzvy nadcházejícího období patří nepochybně blížící se prudký pokles studentů z řad tradičních uchazečů způsobený demografickým propadem a otázka, jak efektivně zajišťovat a neustále zvyšovat kvalitu všech činností vysokých škol a posilovat hodnotu a relevanci vzdělávání pro každého studenta. Úspěšná implementace tohoto rámce a navazujících dokumentů by měla vést k následujícímu cíli: *v roce 2020 budou vysoké školy nabízet široké spektrum kvalitních studijních programů, které budou reflektovat potřeby a zájmy různorodé populace studentů a moderní inovativní ekonomiky. Ze vzdělávání nebudou vyloučeni sociálně znevýhodnění, uchazeči se speciálními potřebami ani jiní netradiční studenti. Prostředí na školách bude tvůrčí, inovativní, otevřené novým podnětům a obohaceno výrazným počtem mezinárodních studentů i zahraničních akademických pracovníků.*

Druhá část tohoto dokumentu obsahuje souhrn opatření, která tyto cíle sledují.

Východiska

Klíčové evropské dokumenty

- Strategie Evropa 2020,
- Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání (Boloňská deklarace z 19. června 1999 a navazující komuniké),
- Standardy a směrnice pro zajištění kvality v Evropském prostoru terciárního vzdělávání, European Association for Quality Assurance in Higher Education (pracovní verze 2014),
- Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (ET 2020 – Education and Training 2020)
- High Level Group on the Modernisation of Higher Education: Report to the European Commission on Improving the Quality of Teaching and Learning in Europe's Higher Education Institutions,
- Eurydice Reports Modernisation of Higher Education in Europe: Access, Retention and Employability 2014,
- tzv. country specific recommendations pro Českou republiku.

Klíčové národní dokumenty

- Strategie vzdělávací politiky ČR do r. 2020 (pracovní verze 2014),
- Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti 2012–2020,
- Národní program reformem ČR pro rok 2014.
- Bílá kniha terciárního vzdělávání, projednaná vládou ČR (26. 1. 2009),

Hlavní závěry z evropských a tuzemských dokumentů vztahujících se k vysokým školám

- **ET 2020**
  - realizovat celoživotní učení a mobilitu;
  - zlepšit kvalitu a efektivitu vzdělávání a odborné přípravy;
  - prosazovat spravedlivost, sociální soudržnost a aktivní občanství;
  - zlepšit kreativitu a inovace, včetně podnikatelských schopností, na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy.

Výše uvedené záměry byly konkretizovány do následujících cílů:

- v roce 2020 by se alespoň 15 % dospělých mělo zapojit do různých forem celoživotního učení;
- v roce 2020 by podíl osob ve věku od 30 do 34 let s dokončeným terciárním vzděláním měl činit minimálně 40 %;
- v roce 2020 by mělo během studia v EU průměrně alespoň 20 % absolventů vysokých škol strávit určité období studiem či odbornou přípravou související s vysokoškolským vzděláním (včetně pracovních stáží) v zahraničí, přičemž toto období by mělo odpovídat 15 kreditům na základě evropského systému přenosu a akumulace kreditů (ECTS) nebo trvat minimálně tři měsíce;

- **Strategie vzdělávací politiky ČR do r. 2020**

- udržet otevřený přístup k terciárnímu vzdělávání tak, aby podíl poprvé zapsaných do celého terciárního vzdělávání z odpovídající věkové kohorty zůstal zachován přibližně na úrovni dvou třetin populačního ročníku; selektivnější naproti tomu by měl být přístup k magisterským studijním programům;
- usnadnit zdravotně a sociálně znevýhodněným zájemcům a uchazečům přechod ze středního do terciárního vzdělávání;
- vytvářet podmínky pro další rozvoj dostatečně různorodé nabídky studijních programů vysokých škol z hlediska obsahu i forem výuky;
- revidovat existující nástroje vysokoškolské politiky, které v současné podobě diverzitu vysokoškolského vzdělávání na úrovni programů oslabují;
- podporovat vysoké školy k opatřením na snížení podílu neúspěšně ukončovaných studií (při zachování kvality vzdělávání a vysokých nároků na absolventy);
- vytvářet podmínky pro rozvoj dostatečně pestré nabídky dalšího vzdělávání.

Rámec rozvoje vysokého školství do roku 2020 v návaznosti na Strategii vzdělávací politiky ČR do r. 2020 vymezuje plánovaná opatření, která budou realizována v oblasti vysokého školství. Rámec vychází z Dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011-2015 a jeho aktualizací a předjímá kroky, které budou rozpracovány v dlouhodobém záměru ministerstva na období 2016-2020. Rámec tak tvoří přechod mezi strategickými materiály na jedné straně a nástroji jejich plnění, především Operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání, na straně druhé.

Analýza stávající situace

Demografický vývoj

První dekáda 21. století se v českém vysokém školství nesla ve znamení pokračujícího rozšiřování přístupu k vysokoškolskému vzdělávání. Počet studentů dosáhl vrcholu v letech 2010 a 2011, a to 396 tisíc, resp. 392 tisíc studentů. Od té doby dochází k opětovnému poklesu studentů; k 31. 12. 2013 na vysokých školách v ČR studovalo 368 tisíc studentů.

Jedním z nejvýznamnějších zdrojů současného kvantitativního poklesu je demografický vývoj. Do maturitních ročníků nastupují slabé kohorty z druhé poloviny devadesátých let a prudce tak klesá počet tradičních uchazečů o vysokoškolské vzdělávání – čerstvých absolventů středních škol. Z dat Českého statistického úřadu je patrné, že trend bude nadále pokračovat. Mezi roky 2011 a 2016 se celkový počet devatenáctiletých v populaci sníží ze 131 tisíc na 92 tisíc, tedy o celých 30 %. Zpětný nárůst počtu maturantů se dá očekávat až po roce 2023 a v roce 2028 dosáhne znovu dnešních hodnot (cca 115 000–120 000), byť zřejmě jen na omezenou dobu.

Zabezpečování a hodnocení kvality

Přístupy k zabezpečování kvality nebyly výrazně a jednotně kodifikovány ve stávajících dokumentech, zejména zákonu o vysokých školách, vztahujících se k činnosti vysokých škol. V průběhu uplynulého desetiletí i pod vlivem výrazného kvantitativního rozšiřování vysokých škol (zejména soukromých) dochází k potřebě posílit aspekt kvality ve vysokoškolské přípravě. Toto je podporováno více opatřeními, jako jsou zařazení pozice garanta studijního programu do zákona o vysokých školách a v navazujících vyhláškách je zpřesněna jeho úloha i ve směru jeho odpovědnosti za kvalitu a rozvoj studijního programu¹, vybrané aspekty kvality, které se postupně promítaly do standardů Akreditační komise, podle kterých jsou příslušní žadatelé o akreditaci či reakreditaci hodnoceni, zařazení ukazatelů kvalitativního charakteru² do pravidel pro rozdělování finančních prostředků z úrovně ministerstva na jednotlivé vysoké školy, jako jsou publikační výstupy, kvalifikační struktura v kategoriích profesor a docent, studentské mobility (příjezdové i výjezdové), zapojení do zahraničních výzkumných grantů atd., nebo vyhlašování ceny ministra školství, mládeže a tělovýchovy, která oceňuje celostátně nejlepší studenty studující v bakalářských, magisterských a doktorských studijních programech. Ministerstvem byl realizován individuální program národní „Zajišťování a hodnocení kvality v systému terciálního vzdělávání,“ jehož výstupy směřovaly jak do oblasti kvality systémů řízení vysokých škol, tak do oblasti hodnocení kvality jejich výstupů.

Vysoké školy reagovaly na výše uvedené legislativní požadavky, zřídily pozice garantů oborů a začaly klást vyšší důraz na „kvalitativní kritéria“, dle kterých se rozdělují finanční prostředky veřejným vysokým školám. Ty jsou jednak přenášeny do metodik rozdělování finančních prostředků z úrovně školy na fakulty a fakulty je obvykle dále přenášejí při rozdělování na svá pracoviště.

---

¹ Viz § 79 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a Standardy Akreditační komise pro posuzování garancí studijních programů docenty a profesory.

² Být v pravém slova smyslu se o kvalitativní parametry nejedná, ale jde o parametry, které jisté kvalitativní aspekty ve fungování školy indikují a jsou určeny pro rozdělování finančních prostředků určených vysokým školám a jsou doplňkem a jistou protiváhou kapitačnímu způsobu přidělování finančních prostředků.

Na úrovni fakult, ústavů či kateder byla a je tematika zlepšování kvality standardním tématem a projevuje se v konkrétních výstupech, jako je: aktualizace obsahového zaměření jednotlivých předmětů, ale i celých studijních programů, příprava nových učebních pomůcek, zapojení do výzkumných aktivit, jejichž výstupy budou též využity ve výuce, zapojení do mezinárodních projektů, jejichž výsledky opět se promítají do výuky. Nezanedbatelnou podporu v tomto směru znamenaly projekty z operačních programů Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) a Praha Adaptabilita (OP PA) apod.

V průběhu uplynulého desetiletí se na většině vysokých škol postupně zpříšňovaly různé kvalitativní požadavky týkající se činnosti vysokých škol. Jako příklad může sloužit tažení proti plagiátům u všech typů kvalifikačních prací na vysokých školách nebo zpříšňování požadavků pro habilitační a jmenovací řízení. Obvyklým standardem na vysokých školách je vyhlašování soutěží o nejlepší bakalářskou, diplomovou či doktorskou práci, v řadě případů tyto aktivity finančně podporují i partneři vysokých škol. Na vysokých školách jsou realizovány různé ankety, zejména mezi stávajícími studenty, mezi absolventy při promociích, ale i absolventy s větším časovým odstupem, v jejichž obsahu nechybí ani hodnocení kvality výuky, resp. přínosů daného předmětu pro praxi.

Zejména na školách, kde se v obsahu výuky vyskytovaly předměty zaměřené na zabezpečování kvality, se začaly objevovat snahy o zavedení takových systémů i ve směru vlastní činnosti. Například na Vysoké škole báňské - Technické univerzitě Ostrava byl na několika fakultách postupně zaveden a certifikován systém managementu kvality odpovídající požadavkům ISO 9001, Vysoká škola ekonomická v Praze se seznámila s požadavky mezinárodní akreditace kvality EQUIS a požadavky těchto standardů začala na vybraných fakultách zavádět do praxe.

Užitečným prostředkem na poli zlepšování kvality jsou i kritéria různých mezinárodních žebříčků. Školy, které mají zájem uspět v těchto srovnáních, se pochopitelně zajímají o kritéria, podle kterých jsou hodnoceny, a usilují o jejich zlepšení a tím i zlepšení svého ratingu.

Omezením v oblasti zabezpečování a hodnocení kvality je zejména nedostatek personálních kapacit a kvalifikovaných lidských zdrojů pro příslušné procesy a jejich řízení. Nedostatečné je také rozšíření systémů zabezpečení a hodnocení kvality do všech vysokých škol.

Spolupráce s praxí

Spolupráce vysokých škol s praxí (či aplikační sférou) může mít různé formy. Zákon o vysokých školách striktně spolupráci vysokých škol s praxí nenařizuje, v několika svých ustanoveních vytváří podmínky pro její realizaci. Řada právních předpisů klade požadavky na provázanost s praxí (jedná se zejména o přípravu k výkonu regulovaných profesí).

S nárůstem počtu studentů, kterým prošly české vysoké školy za uplynulých dvacet let, většina z nich vypustila ze svých studijních plánů obligatorní požadavek provozní (před-diplomní) praxe. Řada škol si byla vědoma toho, že není schopna zabezpečovat praxi všem svým studentům (ze strany praxe se objevovaly a objevují názory, že je praktikanti zatěžují, hrozí nebezpečí vynesení citlivých informací atd.). Pokud se fakulty či jednotlivá pracoviště přesto přiklonily k uplatnění obligatorního požadavku praxe, jsou si vědomy toho, že tento proces je administrativně náročný (smluvní podmínky, ošetření bezpečnosti práce, pojištění apod.).

Vyšší provázanost s praxí je uplatňována u některých soukromých vysokých škol, které se již v minulosti profilyovaly jako profesně orientované a zavedly do studijních plánů různé prakticky orientované předměty a požadavek provozní praxe.

Za další formy spolupráce s praxí lze považovat i) zařazování různých odborných exkurzí, jako obligatorní součásti studijních programů, ii) zapojení odborníků z praxe do výuky, iii) v omezeném rozsahu realizování odborné praxe v zahraničí či iv) zadávání různých analýz, studií, výzkumných projektů ze strany subjektů působících v praxi.

Samostatnou skupinu spolupráce s praxí tvoří aktivity zaměřené na různé vzdělávací programy (celoživotní vzdělávání) nabízené pro praxi, ty mohou mít řadu podob: i) krátkodobé odborné kurzy, ii) různé vzdělávací programy dle konkrétních dispozic zadavatele (realizované na školách či v prostorách zadavatele), iii) dlouhodobé vzdělávací programy typu MBA apod.

Mezi subjekty praxe v posledních letech je zřejmý proces diferenciací. Úspěšné podniky (bez ohledu na vlastnické poměry – tuzemské i zahraniční) spolupráci aktivně vyhledávají a často přicházejí s nabídkami různých forem i dlouhodobé spolupráce s vysokými školami: i) zapojení top manažerů do vědeckých rad, rad doktorského studia apod., ii) prezentace zajímavých témat ve výuce, iii) nabídka témat ke zpracování formou bakalářských či diplomových prací, iv) poskytování finančních prostředků na podporu vybavení, studentských odborných aktivit, sponzorství odborných konferencí, seminářů, workshopů atd.

Do druhé skupiny patří různé podniky a instituce, které si jsou vědomy potenciálu vysokých škol při řešení jejich problémů. Ty zadávají vysokoškolským pracovištím různé analytické či výzkumné studie, popř. nabízejí studentům různé programy spolupráce, jejichž společným jmenovatelem je vtipovat si vhodné kandidáty z řad studentů pro své pracovní pozice. Třetí skupinu tvoří podniky a instituce, které o spolupráci s vysokými školami nemají zájem, nebo ji realizují sporadicky.

Slabými stránkami jsou chybějící nastavení systematické spolupráce mezi vysokými školami a aplikační sférou, nízké provázání spolupráce mezi vysokými školami a aplikační sférou, která by se promítala do zkvalitnění výuky, a neexistence jednotného informačního zdroje o vysokém školství, který by usnadnil orientaci nejen aplikační sféře.

Uplatnění absolventů vysokých škol na trhu práce

V roce 2012 byla nezaměstnanost vysokoškolsky vzdělaných osob bez ohledu na jejich věk na úrovni 2,9 %. Od vzniku samostatné České republiky tento ukazatel nikdy nepřesáhl hodnotu 3,3 % z roku 1999, kdy se země potýkala i s vyšší obecnou mírou nezaměstnanosti (8,7 %). Průměr Evropské unie (EU 28) je výrazně vyšší, v roce 2012 byl 6,2 % a Česká republika patří spolu s Rakouskem, Nizozemskem a Německem k zemím s nejnižší nezaměstnaností vysokoškolsky vzdělaných lidí (Eurostat). Vysokoškolsky vzdělaná populace méně často čelí dlouhodobé nezaměstnanosti, jak dokazují data ČSÚ z roku 2012. Téměř třetina (30,8 %) nezaměstnaných vysokoškolsky vzdělaných osob je bez práce méně než tři měsíce – oproti 21,2 % nezaměstnaných z celé populace. Více než jeden rok je nezaměstnaných jen 24,5 % vysokoškolsky vzdělaných osob, oproti 43,3 % v celé populaci.

Ukazatelem zaměstnatelnosti a uplatnitelnosti absolventů vysokých škol je klasifikace zastávaných zaměstnání. Žádoucí je stav, kdy všichni absolventi pracují na pozicích vyžadujících jimi dosažené

vzdělání. Na pozicích nevyžadujících terciární kvalifikaci pracovalo až do roku 2010 méně než 10 % absolventů vysokých a vyšších odborných škol. Od roku 2011 však došlo ke skokovému nárůstu zastoupení absolventů vysokých škol pracujících na pozicích nevyžadujících vysokoškolské vzdělání. V roce 2010 jich bylo 8,3 %, v roce 2011 již 12,7 % a v roce 2012 13 % (Eurostat). Tento údaj naznačuje možné proměny situace vysokoškolsky vzdělaných na trhu práce. I přesto, v porovnání s ČR se v zemích Evropské unie vysokoškolsky vzdělaní v průměru uplatňují hůře; v průměru EU až dvojnásobný podíl vysokoškolsky vzdělaných osob pracuje na pozicích nevyžadujících terciární vzdělání. V posledním období se však rozdíl mezi Českou republikou a průměrem EU snížil.

Výše uvedené potvrzují i závěry z výzkumů SIALS a PIAAC z let 1997/1998 respektive 2011/2012 ukazuje, že absolventi sice zastávají většinu pozic s vysokým socioekonomickým statusem, oproti 90. letům 20. století se však museli přesunout i do pozic méně kvalifikovaných a jejich velká část zastává i pozice jen s průměrným socioekonomickým statusem. Dokonce i část vyloženě nekvalifikovaných pozic je obsazena absolventy vysokých škol (Koucký, Zelenka 2013)³. Pokles průměrného statusu zaměstnání byl výraznější ve skupině mladých absolventů (do 34 let) než u vysokoškolské populace jako celku, kde byl pokles jen nepatrný (Koucký, Zelenka 2011)⁴. Výše popsany negativní trend poukazuje na odlišnou pozici současných mladých absolventů vysokých škol oproti jejich předchůdcům z konce 20. století. Větší konkurence sice mladé absolventy po opuštění školy vede k přijímání i méně kvalifikovaných pozic, avšak setrvávají v nich jen přechodnou dobu, než získají zkušenosti pro přijetí na kvalifikovanější pozici. Potvrzují to i data z výzkumů REFLEX, která poukazují na to, že několik let po absolutoriu dochází, vzhledem k situaci krátce po promoci, k poklesu podílu tzv. převzdělaných absolventů o 12 až 20 procent (Ryška, Zelenka 2011)⁵.

Relevance vzdělání pro praxi

Jedním z konceptů zjišťování připravenosti absolventů vysokých škol na trh práce je koncept tzv. přenositelných kompetencí. Sledování přenositelných kompetencí pomáhá porozumět tomu, proč některé skupiny absolventů nacházejí snáze uplatnění na trhu práce, zatímco jiné nikoliv. Kompetencemi, které zaměstnavatelé v České republice napříč odvětvími po absolventech nejvíce vyžadují, jsou (1.) dovednost komunikovat s lidmi a vyjednávat (komunikační dovednosti), (2.) dovednost identifikovat a řešit problémy, (3.) schopnost nést odpovědnost, (4.) dovednost samostatně se rozhodovat a (5.) dovednost tvořivého a pružného myšlení a jednání. Z výsledků šetření REFLEX 2010 vyplývá, že čeští absolventi vysokých škol jsou z hlediska osvojených kompetencí dobře vybavení pro výkon svého povolání. To však neplatí u těch povolání, kde je vyžadováno osvojení těchto kompetencí v maximální možné míře. Jde zejména o disproporci mezi úrovní naučenou ve škole na straně jedné a úrovní osvojenou a požadovanou zaměstnavatelem na straně druhé. V tom je možné vidět potenciální hrozbu pro budoucí vývoj a je proto vhodné usilovat o to, aby dostatečné osvojování kompetencí probíhalo už na vysoké škole. Inovovány by tedy měly být zejména ty studijní programy, u kterých je rozdíl mezi naučenou a požadovanou mírou kompetencí

³ Koucký, J., Zelenka, M. 2013. „Kontext a důsledky vzdělávací expanze. Proměny českého školství, úroveň vzdělání, sociálních nerovností, gramotnosti a uplatnění absolventů.“ Pp. 195-222 in Předpoklady úspěchu v práci a životě. Výsledky mezinárodního výzkumu dospělých OECD PIAAC. Praha: Dům zahraniční spolupráce.

⁴ Koucký, J., Zelenka, M. 2011. Postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu 2011. Praha: Středisko vzdělávací politiky.

⁵ Ryška, R. a Zelenka, M. (2011). Absolventi vysokých škol: hodnocení vzdělání, uplatnění na trhu práce, kompetence. Středisko vzdělávací politiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova v Praze. [Online] 2013. http://www.strediskovzdelavacipolitiky.info/download/REFLEX2010_publicace2011.pdf

nejvyšší. V případě dovednosti komunikovat s lidmi a vyjednávat se jedná zejména o obory právnické, stavební, zemědělské a přírodovědné. V případě dovednosti identifikovat a řešit problémy pak o obory právnické, zemědělské a pedagogické.

Na vysokých školách v posledních letech roste povědomí o nutnosti rozvíjet podnikavost studentů, a zájem o životní dráhu podnikatele u budoucích absolventů vysokých škol. Svým dílem k posunu v tomto směru přispěl projekt národní EF-TRANS v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. V rámci projektu vznikla metodika podnikání „Výchova k podnikání,“ která cílí na vysoké školy a mimo jiné uvádí možnosti tvorby programů zaměřených na podnikavost a podnikání. Z operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy byla podpořena řada projektů na rozvoj podnikavosti v různých stupních vzdělávacího systému včetně vysokých škol.

Z dotazníkového šetření provedeného v letech 2009–2013 na osmi vysokých školách ekonomického a technického zaměření v ČR⁶ vylplynuly četné závěry o vztahu vysokoškoláků k podnikání. První informace potvrzuje obecné zjištění, že cca 2/3 studentů během studia jsou zapojeny do pracovní činnosti (zaměstnání, brigády), neboť jim poskytuje příjvídělek, nutný k financování životních nákladů během studia. Na otázku, zdali by chtěli být podnikatelem po skončení studia, odpověděla kladně cca polovina studentů (zájem studentů o podnikání byl dvakrát vyšší než u studentek). Cca pětina z těch respondentů, kteří chtěli podnikat, vyjádřila, že už má konkrétní podnikatelský záměr nebo podnikatelský plán. Jako bariéry ve startu podnikání tito „potenciální“ podnikatelé spatřují chybějící finanční prostředky (cca 38 %⁷), nedostatek zkušeností (cca 27 %) a podnikatelský nápad (cca 15 %). Výše uvedené šetření svým způsobem dokládá fakt, že po absolvování vysoké školy se na dráhu podnikatele dává cca 5–10 % absolventů.

Na vysokých školách ve většině případů není vybudována infrastruktura typu podnikatelských inkubátorů, která by poskytovala výhodnější prostorové zázemí, finanční podporu a mentoring začínajícím podnikatelům. S výjimkou vybraných vysokých škol zaměřených na management a podnikání se v přípravě studentů vysokých škol tématika podnikání neobjevuje. Obdobné služby jako inkubátory nabízejí i technologická či vědecko-technologická centra, technologické parky apod., které působí v regionech, některé dokonce při vysokých školách.⁸

Za nedostatečné je možno považovat osvojování podnikatelských kompetencí již během studia na vysoké škole, zejména v oborech., které nejsou na podnikání přímo zaměřeny Slabinou je také nedostatečná připravenost části akademických pracovníků pro podporu osvojení přenositelných kompetencí včetně podnikavosti ve výuce.

---

⁶ Kešner, M.: Business Angels v České republice, disertační práce, VŠE v Praze 2013

⁷ Startovní kapitál mohou představovat u začínajících podnikatelů pouze finanční prostředky vlastní či rodiny; aktuální dotazy u bank potvrdily, že začínající podnikatel bez historie nemá šanci získat podnikatelský úvěr. Situace se u některých bank mění, pokud student může prokázat alespoň půlroční podnikatelskou aktivitu.

⁸ Viz např. Český technologický park Brno, <http://www.technologypark.cz/cz/index/spoluprace-a-partnery/>; kompletní přehled všech inkubátorů a parků je na stránce <http://www.czechinvest.org/data/files/parky-203.pdf>, další informace lze získat i na stránce Asociace inovačního podnikání, <http://www.aipcr.cz/asociace.asp>

Znevýhodnění studenti

Zpřístupnění studia většímu množství studentů v posledních letech neznamenal také rovnoprávnější přístup ke vzdělání pro jednotlivé skupiny společnosti. Sociologické výzkumy a statistická data ukazují, že přetrvávajícím problémem českého vzdělávacího systému jsou bariéry, které omezují přístup osob s nižším socio-ekonomickým statutem. Dle dat z let 2009–2010 (viz obr. 3) se Česká republika v rámci typologie sociální inkluзивity vysokoškolského vzdělávání těsně blížila dosažení kategorie inkluзивního systému, nicméně stále ještě spadala do kategorie tzv. tranzitivního systému, charakteristického nízkým zastoupením studentů z rodin s nižším dosaženým vzděláním, ale současně relativně nižší mírou studentů z rodin s vysokou úrovní vzdělání. To znamená, že se v České republice daří zvyšovat inkluзивitu systému motivací studentů pocházejících z rodin středoškolsky vzdělaných rodičů ke studiu na vysoké škole. Nedochozí však k dostatečné motivaci studentů pocházejících z rodin s nižším vzděláním rodičů (středním vzděláním s výučním listem spadajícím do kategorie ISCED 3C) (Eurostudent, 2012)⁹. Vzdělání a zaměstnání rodičů výrazně determinuje nejen studijní volbu, ale i podmínky studia (absolvovaná střední škola, finanční podmínky během studia, hodnocení šancí po ukončení studia, zájem pokračovat ve studiu v zahraničí) (Fischer, Vltavská a kol., 2013)¹⁰. Výsledky šetření SIALS a PIAAC však poukazují na to, že i ve skupině s nízkým socio-ekonomickým statutem se podíl absolventů s vysokoškolským vzděláním zvyšuje. Šetření srovnává výsledky gramotnosti dospělých SIALS (data získaná v letech 1997–98) a PIAAC (2011–12) na základě vzorku respondentů, kteří ukončili vzdělání v letech 1988–98 (SIALS) a v letech 2002–2012 (PIAAC). Zatímco šetření SIALS uvádí necelá 3 % absolventů s vysokoškolským titulem ve skupině s nejnižší úrovní socio-ekonomického statusu, v šetření PIAAC se jednalo již o více než 13 %.

Co se týká zastoupení národnostních menšin, Romové, kteří tvoří nejpočetnější národnostní menšinu o 200 000–250 000 osobách (Vrabcová, Vašek, Lacek, 2008)¹¹, jsou na základě nízkého socio-ekonomického statusu procentuálně méně zastoupeni ve vysokoškolském vzdělání. Nízký socio-ekonomický status Romů vyplývá především z nízkého stupně dosaženého vzdělání charakteristického pro všechny věkové skupiny této menšiny¹², s tím spojené nezaměstnanosti a koncentrace v sociálně vyloučených lokalitách. Na základě odhadů regionálních koordinátorů a sociálních pracovníků dle studie OECD z roku 2006 na českých vysokých školách aktuálně studovalo celkově pouze 60–100 Romů (OECD, 2006)¹³. Vláda kontinuálně financuje projekty zaměřené na podporu a integraci sociálně znevýhodněných žáků a studentů, v programech podpory Romů, zejména jejich přípravy pro přijímací řízení na vysokých školách se angažují i nevládní organizace

⁹ Eurostudent (2012). Intelligence brief: Is Higher Education in Europe Socially Inclusive? [Online] 2012. http://www.eurostudent.eu/download_files/documents/IB_HE_Access_120112.pdf.

¹⁰ Fisher, J. a Vltavská, K. a kol. (2013). EUROSTUDENT V: Základní výsledky šetření postojů životních podmínek studentů vysokých škol v České republice. [Online] 2013. <http://kredo.reformy-msmt.cz/finish/1/14>

¹¹ Vrabcová, D. a Vacek, P. a Lašek, J. (2008). Educational Policies that Address Social Inequality. Country Report: The Czech Republic. EPASI, Univerzita Hradec Králové. [Online] 2008. <http://www.epasi.eu/CountryReportCZ.pdf>.

¹² Každé třetí romské dítě nedokončí základní školu, šestnáct procent těch, kteří dosáhnou absolvování deváté třídy, se nehlásí na žádnou střední školu. Pokud přihlášku podají, hlásí se zejména na učňovské obory. Učňovský obor dokončí jen polovina. Na čtyřletá gymnázia odejdou dvě děti z tisíce a dalších šest pak na více letá. (Zdroj Gabala I., GAC).

¹³ OECD (2006): OECD Thematic Review of Tertiary Education. Country Background Report for Czech Republic. [Online] 2006. http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/links/documents/OECD_Review_Czech_Republic.pdf.

(Slovo 21, Romea apod.), romští vysokoškoláci mohou získat podporu z Romského vzdělávacího fondu, resp. jeho Romského pamětního stipendijního programu.

I když jsou signalizovány informace o mírném růstu studujících Romů na vysokých školách, validace těchto informací je obtížná neboť v ČR je zakázána evidence či jiná identifikace Romů.¹⁴

Jako studenti se specifickými potřebami jsou pro potřeby tohoto materiálu vnímáni studenti s pohybovým, smyslovým, psychickým či jiným zdravotním postižením a jejich kombinacemi. Zastoupení těchto studentů na vysokých školách lze nepřímo vysledovat z počtu studentů se specifickými potřebami, pro které si vysoké školy nárokovaly příspěvek na zajišťování studia. Pro rok 2014 si vysoké školy nárokovaly příspěvek na zajišťování studia pro 1 148 studentů se specifickými potřebami celkem ve výši 52 008 500 Kč (ve srovnání s 894 vykázanými studenty a celkovou částkou 44 592 500 Kč v roce 2013). Ukazuje se, že ve srovnání s podílem žáků se specifickými potřebami ve skupině maturantů (který v roce 2012 dle údajů MŠMT činil 3,4 %) zastoupení této skupiny na vysokých školách činí desetiny a setiny procenta. Z hlediska systematické podpory většina veřejných vysokých škol vybudovala částečný (v některých případech i plný) bezbariérový přístup; většina vysokých škol zřídila centrum podpory (někdy na různě centralizované úrovni) a poskytuje služby pro studenty se specifickými potřebami. Pouze některé školy však mají interní předpisy vymezující zásady přístupu ke studentům se specifickými potřebami a charakter poskytovaných služeb a podpory (Alevia, 2010)¹⁵. V rámci dotazníkového šetření Eurostudent V, studenti se specifickými potřebami v České republice zaujímali v průměru neutrální postoj k hodnocení připravenosti své vysoké školy na studium zdravotně znevýhodněných studentů; jen 9 % uvedlo, že je škola zcela nepřipravena. Pozornost si však zaslouží postoje studentů s psychickými nemocemi, kteří zaujímají největší podíl (30 %) mezi všemi typy specifických potřeb, následované studenty s poruchami učení (28 %). Studenti s psychickými problémy nejvíce vnímají potřebu institucionální podpory a současně nejvíce považují svoje zdravotní znevýhodnění ve srovnání s ostatními za překážku ve studiu. S institucionální podporou jsou tito studenti v porovnání s ostatními nejvíce nespokojeni (Fischer, Vltavská a kol., 2013).

I když jsou za poslední desetiletí zřejmé posuny, jsou v přístupech k výše zmíněným typům studentů na vysokých školách ještě rezervy a opomenuta nemůže být ani podpora rozvoje vysokoškolských pracovníků pro kvalitní poskytování vzdělávacích a poradenských služeb pro výše zmíněné typy studentů.

Zastoupení mužů a žen

Na vysokých školách v České republice studovalo k 31. 12. 2013 celkem 368 304 osob, z toho ženy představovaly 56,2 %. V posledních deseti letech došlo společně s razantním nárůstem celkového počtu studentů také k postupnému zvyšování zastoupení žen mezi studenty. V roce 2003 bylo z 243 719 studujících 49,5 % studentek, nicméně při navýšení studentské populace až o 50 %, vzhledem k počtu studentů z roku 2003, můžeme hovořit o relativně vyrovnaném vývoji s mírným vzestupem žen do vysokoškolského studia. Větší rozdíly můžeme pozorovat na soukromých vysokých

¹⁴ Viz ustanovení § 4 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, a zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů

¹⁵ Alevia (2010). Analýza současné situace studentů se specifickými nároky na vysokých školách; on-line: [Online] 2010. <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/analiza-soucasne-situace-studentu-se-specifickymi-naroky-na>.

školách, jejichž studentská populace tvoří přibližně 15 % z celku. Soukromé vysoké školy studovalo v roce 2013 60 % žen oproti 56 % v roce 2003. Vyšší zastoupení žen než mužů mezi vysokoškolskými studenty je přítomné téměř ve všech vyspělých zemích světa, navíc i v nich se setkáváme s trendem vzrůstajícího zastoupení žen (UNESCO 2012)¹⁶. Průměrné zastoupení žen bylo v roce 2011 v zemích EU na úrovni 55,2 %, což je údaj prakticky totožný s daty za Českou republiku (Eurostat).

Nejvíce feminizovanými skupinami studijních programů na veřejných vysokých školách k 31. 12. 2013 byly pedagogické obory, kde zastoupení žen dosahovalo 81,6 %, zdravotnické obory (72,3 %) a společensko-vědní obory (65,4 %). Naopak nejnižší zastoupení studentek vykázaly technické obory (30,5 %) a přírodovědné obory (42,5 %). Relativně vyrovnané zastoupení žen a mužů (také s ohledem na obecně mírně vyšší zastoupení žen v celé studentské populaci) má Česká republika u právnických oborů (52,4 % žen), zemědělsko-lesnických a veterinárních oborů (59,9 % žen), ekonomických oborů (61,5 % žen) a uměleckých oborů (62,9 % žen). Ve všech skupinách studijních programů došlo mezi roky 2004 a 2013 ke zvýšení zastoupení studentek; nejvíce u technických oborů (o 8 procentních bodů), pedagogických oborů (o 7 procentních bodů) a uměleckých oborů (o 6 procentních bodů). Poměr zastoupení žen a mužů na soukromých vysokých školách podle skupin studijních programů se významně neodchyluje od stavu na veřejných vysokých školách.

Zastoupení žen a mužů v bakalářském a navazujícím magisterském studiu přibližně odpovídá celkovému zastoupení obou pohlaví mezi studenty. Nepoměr v případě nenavazujícího magisterského studia je způsoben zařazením výrazně feminizovaných oborů. Naopak doktorské studium se vyznačuje nižším zastoupením žen (44,4 % v roce 2013). Za poslední desetiletí sice zastoupení žen v doktorském studiu výrazně vzrostlo; stále však do doktorského studia pokračuje výrazně více mužů než žen, a to i přesto, že ženy častěji absolvují magisterské studijní programy (60,9 % jejich absolventů v roce 2013 představovaly ženy).

V míře feminizace pedagogických, zdravotnických a společensko-vědních oborů i nižším zastoupením žen v doktorském studiu se Česká republika neodlišuje od většiny vyspělých zemí (UNESCO 2012).

Studijní neúspěšnost

Dostupná data ukazují, že stále více studentů opouští studia předčasně, zejména, ale nejen, ještě během prvního ročníku. Z dosavadního trendu se dá předpokládat, že z bakalářských studií započatých v roce 2012 bude úspěšně dokončena méně než polovina.

Bakalářská studia obecně vykazují výrazně vyšší studijní neúspěšnost než navazující magisterská. Imatrikulační ročník z roku 2007 dosáhl úrovně 46 % studentů bakalářských studijních programů, kteří studium předčasně ukončili, v navazujících magisterských studijních programech to bylo 19 %. Nejvyšší míru vykazují doktorská studia, z nichž je neúspěšně dokončeno 59 % – u nich jsou ale příčiny i důsledky pravděpodobně odlišné a je třeba je pojímat samostatně. Dlouhá magisterská studia jsou v České republice běžná už jen u některých specifických oborů, zejména právních, lékařských a u učitelství pro základní školy – z nich se minimálně první dvě skupiny vyznačují vysokou prestiží a náročným přijímacím řízením, nižší míra nedokončování než u bakalářských oborů tedy není překvapivá. V bakalářském, magisterském a navazujícím magisterském stupni nejčastěji studium

---

¹⁶ UNESCO. 2012. World Atlas of Gender Equality in Education. Paříž: UNESCO.

předčasně opouštějí studenti za první rok studia. V případě doktorského studia je studijní neúspěšnost v jednotlivých ročnících relativně vyrovnaná.

Z dostupných dat je patrné, že studia neúspěšně ukončují o něco častěji muži než ženy, na bakalářském stupni je rozdíl nejpatrnější, předčasně studium ukončí 53,3 % mužů oproti 35,9 % žen. Vliv absolvované střední školy je také zřejmý; absolventi odborných škol předčasně ukončují studium častěji než absolventi gymnázií (64 % proti 53,1 %). Rozdíly lze najít také na základě formy studia; studenti kombinovaného studia nedokončí studium častěji, než studenti studia prezenčního (48,1 % oproti 43,5 %). Z věkových skupin jsou nejvíce studijní neúspěšností ohroženi mladí lidé kolem 25 let; naopak studenti ve věkové kategorii 29 až 50 let tvoří skupinu s největší úspěšností.

Podrobnější kvantitativní analýzy ukazují, že neúspěšnost studia nelze vysvětlovat pouze podle skupiny studijního programu. I školy a fakulty s podobným profilem často vykazují výrazně odlišnou míru dokončování studií. Z existujících kvalitativních výzkumů i zahraničních zkušeností vyplývá, že významnou roli hraje řada faktorů na úrovni konkrétní vysoké školy, fakulty, katedry, popř. ročníku nebo studijní skupiny (Quinn, 2005¹⁷, Monteagudo, 2010¹⁸). Právě nižší úrovně rozhodování jsou klíčové pro identifikaci a odstranění příčin studijní neúspěšnosti. Velká variabilita míry neúspěšně dokončených studií mezi jednotlivými školami neumožňuje paušální řazení studijních oborů podle míry neúspěšnosti studia.

Slabou stránkou je omezená informovanost veřejnosti včetně budoucích studentů o studijních programech a oborech a jejich nárocích a nedostačující jsou i kapacity vysokých škol pro vytváření analýz studijní neúspěšnosti a tvorbu návazných opatření pro její snížení.

---

¹⁷ Quinn, J. (2005). From life crisis to lifelong learning: rethinking working-class "drop out" from higher education. [online]. Dostupné z: <http://www.jrf.org.uk/sites/files/jrf/1859354130.pdf>.

¹⁸ Monteagudo, J. G. (2010). Institutional and cultural perspectives in HE. Some reflections and ideas within the context of RANLHE project. [online]. Dostupné z: <http://www.dsw.edu.pl/fileadmin/www-ranlhe/files/Institutional.pdf>.

Návrh opatření

1) Strategické řízení

Legislativa

Jelikož diskuse o změně stávajícího legislativního ukotvení vysokého školství¹⁹ trvající již od roku 2006 doposud nepřinesla zásadní reformu, ministerstvo bude prosazovat novelu zákona o vysokých školách v oblastech: (a) akreditace, (b) systému zajišťování a hodnocení kvality, (c) precizaci řady dalších ustanovení. Novela zákona vyvolá nutnost připravit řadu navazujících prováděcích předpisů. Zejména zavedení nového typu akreditací a systémů zajišťování a vnitřního hodnocení kvality (viz níže) bude spojeno s personálním posílením a přebudováním akreditačního orgánu České republiky a ponese s sebou i zvýšené nároky na kvalitativní úroveň pracovníků vysokých škol.

Financování

V návaznosti na reformy z posledních let bude ministerstvo nadále posilovat principy financování vysokých škol založeného na výkonu (performance-based) a oslabovat význam počtu studentů ve výpočtu příspěvku na vzdělávací činnost. Za klíčovou prioritu je považováno zdokonalování systému indikátorů kvality, který musí být transparentní, spolehlivý, předvídatelný v delší časové perspektivě a spravedlivě postihovat výkon ve všech oblastech činnosti všech typů veřejných vysokých škol.

Souběžně s posilováním financování podle kvality bude docházet i k zefektivňování nástrojů projektového financování (zejména financování z fondů EU) tak, aby byla snížena jeho administrativní náročnost, posílena flexibilita a maximalizováno využití jeho potenciálu pro naplňování strategických priorit ministerstva i jednotlivých vysokých škol. Rozvíjeno bude i financování z neveřejných zdrojů jako jeden z pilířů vícezdrojového financování, které ale nesmí vést ke zvyšování nákladů studentů a vylučuje tedy jejich přímou finanční spoluúčast.

V neposlední řadě patří mezi cíle ministerstva zajištění maximální udržitelnosti výsledků projektů financovaných z operačních programů Vzdělávání pro konkurenceschopnost a Výzkum a vývoj pro inovace v období 2007-2013. V novém programovém období bude realizován jednotný Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV), jehož efektivní využití bude podpořeno zjednodušením administrace čerpání. Nově by měly být aktivity vysokých škol centralizovány a předkládány v rámci jednotných strategických projektů za celou instituci ve specifických cílech OP VVV zaměřených na vysoké školy, aby byla zajištěna koordinace a spolupráce všech součástí a vazba projektu na vizi, strategii a priority rozvoje dané vysoké školy, jakož i následná udržitelnost výstupů projektu. Ministerstvo podporuje směřování prostředků z OP VVV do všech regionů ČR včetně hlavního města Prahy.

Strategické dokumenty

Hlavním strategickým dokumentem vysokoškolské politiky v České republice v době platnosti tohoto rámce bude Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol (dále jen „Dlouhodobý záměr“) na období 2016-2020, na jehož základě budou aktualizovány operativní strategické materiály, zejména jeho každoroční

---

¹⁹ Zejména zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

aktualizace. Cílem ministerstva je udržení provázanosti a konzistence všech strategických materiálů, na základě obecných priorit, které stanoví nově přijatá Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020.

Monitoring aktuální situace na poli vysokého školství

Ministerstvo bude systematicky zvyšovat kvalitu a dostupnost dat pro účely kvalitativního i kvantitativního monitoringu vysokého školství, zejména pak pro výpočet příspěvku vysokým školám (ukazatele kvality) a pro tvorbu politik a v neposlední řadě pro lepší informovanost veřejnosti. Proto bude (a) pokračovat v realizaci průzkumů a zapojovat se do šetření na národní i mezinárodní úrovni, včetně projektů EUROSTUDENT, U-Multirank a dalších, (b) systematicky rozvíjet existující databáze a zvyšovat jejich vytěžitelnost a (c) tvořit několik nových databází požadovaných novelou zákona o vysokých školách, (d) posilovat kapacity pro systematické vyhodnocování dat a jejich využití pro další rozvoj. Cílem je vytvoření systému, který umožní na základě získaných dat komplexní vyhodnocování postupu studentů od základní školy až po vstup na trh práce.

Zlepšení dostupnosti informací pro veřejnost bude realizováno prostřednictvím nově vybudovaného informačního portálu zaměřeného na uchazeče, studenty, zaměstnavatele, ale i samotné vysoké školy.

2) Vzdělávání

Základní premisy

Bouřlivý kvantitativní růst uplynulé dekády jak v počtu vznikajících vysokých škol, tak počtu přijímaných studentů na vysoké školy, bude nahrazen důrazem na kvalitu vysokoškolského vzdělávání, s cílem co nejlépe připravovat absolventy pro potřeby praxe a výzkumu.

Limity počtu uchazečů přijímaných ke studiu ve studijních programech uskutečňovaných vysokými školami budou kopírovat demografický vývoj, dojde tedy k poklesu přijímaných uchazečů oproti předcházejícím letům.

MŠMT bude komunikovat s klíčovými aktéry z řad zaměstnavatelů a zástupci ostatních ministerstev ČR s cílem predikovat jejich požadavky na oborové zaměření absolventů a tyto poznatky promítat do politiky financování vysokoškolských studií a zveřejňovat prostřednictvím nově zřízeného informačního portálu.

Vysoké školy v souladu se svými strategickými záměry určí prioritní obory („core business“), které budou představovat jejich konkurenční výhodu nejen v národním, ale i mezinárodním prostředí a zaslouží si trvalou pozornost (podporu), a zároveň přijmou rozhodnutí, jak přistoupí k oborům, které nepatří do této prioritní skupiny (malý zájem o absolventy na trhu práce, nedostatečné kapacity apod.).

Výraznější úlohu v činnosti vysokých škol musí v nadcházejícím období sehrát internacionalizace, ve všech svých podobách: oboustranné mobility studentů, oboustranné mobility akademických pracovníků, studijní programy vyučované v cizím jazyku (zejména v angličtině), společné studijní

programy, mezinárodní letní školy, získání zahraničních výzkumných projektů či zapojení do nich, společný výzkum se zahraničními subjekty, zahraniční praxe atd.

Kvalita vzdělávací činnosti

Zákon o vysokých školách

Do připravované novely zákona o vysokých školách bude zařazeno rozšíření systému zajišťování kvality:

- kvalita vzdělávací činnosti na vysokých školách (stejně jako ostatních činností a procesů) bude podléhat systému zajišťování a hodnocení kvality na vysokých školách,
- bude zaveden nový typ akreditací na úrovni celé instituce, který posílí zodpovědnost vysokých škol za kontrolu kvality vzdělávací činnosti a koncepční přípravu a rozvoj studijních programů,
- bude vydána vyhláška pro standardy akreditací, které budou založeny na systému vnitřního i vnějšího zabezpečování kvality.

Aktivity MŠMT směrem k vysokým školám a dalším subjektům

- prosazovat zavádění principů vzdělávání zaměřeného na studenta, nadále finančně podporovat inovace studijních oborů a předmětů a stimulovat školy k využívání dalších zdrojů financování (včetně OP VVV) pro aktualizace obsahů a metod vzdělávání a zvyšování jejich kvality,
- posilovat význam hodnocení kvality výuky v akreditačním a re-akreditačním procesu na úkor formálních předpokladů a posilovat kapacity akreditační autority.

Profilace a diverzifikace studijních programů

Zákon o vysokých školách

Do připravované novely zákona o vysokých školách bude zařazeno formální rozdělení studijních programů na dva profily:

- profesně zaměřené, s důrazem na zvládnutí praktických dovedností potřebných k výkonu povolání,
- akademicky zaměřené, s důrazem na získání teoretických znalostí potřebných pro výkon povolání včetně uplatnění v akademické tvůrčí činnosti.

Mezi metodiky a prováděcí předpisy navazující na zákon o vysokých školách zařadit:

- vyhlášku, která stanoví akreditační požadavky pro jednotlivé profily studijních programů,
- pravidla přidělování příspěvku na vzdělávací činnost vysokých škol, která zohlední rozdílné cíle obou typů programů a přizpůsobí tomu soustavu ukazatelů kvality.

Aktivity MŠMT směrem k vysokým školám a dalším subjektům

- bude podpořena diverzifikace studijních programů, zároveň bude podporována konsolidace studijních programů a oborů při zachování nabídky studijních programů v širokém spektru disciplín s důrazem na zvyšování kvality a na snižování počtu pracovišť uskutečňujících stejné studijní programy,
- vysokoškolské vzdělávání bude dostupné všem, kteří projeví zájem a chuť studovat v bakalářském studiu, magisterské a doktorské studium a prokáží požadované schopnosti. Zároveň budou vytvořeny takové podmínky, aby studium nevytvářelo socio-ekonomické bariéry a bylo dostupné studentům bez ohledu na jejich specifické potřeby, věk a pohlaví,
- bude snižován počet financovaných studií od prvních ročníků postupně výše, ovšem ne v plném rozsahu demografického poklesu a se zachováním financování studií po celou dobu jejich průběhu až po vyčerpání standardní doby studia navýšené o jeden rok,
- snížení počtu tradičních studentů bude kompenzováno zlepšováním přístupu netradičních a znevýhodněných skupin k vysokoškolskému vzdělávání a snížením studijní neúspěšnosti, přičemž:
  - volné kapacity budou využity pro zvyšování kvality výuky – část úvazku akademických pracovníků bude vyčleněna pro jejich další vzdělávání a rozvoj pedagogických dovedností, bude zvyšován počet hodin kontaktní výuky a bude posilováno zastoupení diskusních, projektových a dalších alternativních forem výuky a pro posílení ostatních činností vysokých škol, včetně výzkumných, uměleckých a dalších tvůrčích aktivit,
  - bude zvyšován objem kurzů celoživotního vzdělávání, zejména v návaznosti na potřeby trhu práce,
  - bude zvyšován objem výuky v cizích jazycích (zejména v angličtině) pro zahraniční studenty.

Vzdělávání otevřené pro znevýhodněné a netradičních skupiny studentů

Aktivity MŠMT směrem k vysokým školám a dalším subjektům

- posílit a systematizovat sběry dat o sociálním zázemí studentů, která umožní lepší analýzu situace a bariér v přístupu; posílit sběry dat o participaci a úspěšnosti studentů ze znevýhodněných skupin,
- analyzovat efektivitu stávajícího systému finanční podpory studentů, posílit systém sociálních stipendií a aktualizovat pravidla pro jejich vyplácení tak, aby skutečně účinně podporovala ty, kdo finanční podporu ke studiu potřebují,
- posilovat spolupráci se základními a středními školami při rozvoji motivace žáků a jejich přípravě pro studium na vysoké škole se zaměřením na osoby socio-ekonomicky znevýhodněné, se specifickými potřebami a z etnických minorit,
- podporovat zkvalitňování poskytovaných poradenských služeb (studijních, kariérových, psychologických, sociálních a dalších) zájemcům o studium, studentům, účastníkům celoživotního vzdělávání i pracovníkům vysokých škol s cílem získat zájemce o studium, snížit studijní neúspěšnost, zkvalitnit poskytované vzdělání a přispívat k lepšímu uplatnění absolventů na trhu práce se zaměřením na osoby socio-ekonomicky

- znevýhodněné, se specifickými potřebami, z etnických minorit a z netradičních skupin studentů,
- motivovat vysoké školy k aktivnímu vyrovnávání rozdílů mezi studenty na počátku i v průběhu studia pomocí volitelných, podpůrných a kompenzačních kurzů zaměřených zejména na základní kompetence k dalšímu učení a odstraňování nerovností vzniklých v předchozím vzdělávání,
  - podporovat další vzdělávání akademických a ostatních pracovníků pro práci s osobami socio-ekonomicky znevýhodněnými, se specifickými potřebami, z etnických minorit a z netradičních skupin studentů, podporovat sdílení příkladů dobré praxe mezi vysokými školami v této oblasti,
  - systematicky monitorovat přístup zástupců obou pohlaví k jednotlivým skupinám oborů na jednotlivých vysokých školách a jejich úspěšnost ve studiu,
  - prostřednictvím informačního portálu zlepšovat informovanost uchazečů o vzdělávání na vysokých školách a o možnostech uplatnění,
  - ve spolupráci se středními školami rozvíjet motivaci pro studium oborů, které nejsou pro jednotlivá pohlaví typické, například dívek pro studium technických oborů a chlapců pro studium učitelství,
  - podporovat zkvalitňování poskytovaných poradenských služeb (studijních, kariérových, psychologických, sociálních a dalších) zájemcům o studium a studentům s ohledem na řešení problémů spojených s výrazně menšinovým postavením jednoho pohlaví na některých institucích.

Úspěšnost studentů

Aktivity MŠMT směrem k vysokým školám a dalším subjektům

- zajišťovat systematický sběr a vyhodnocování dat o studijní úspěšnosti a její struktuře,
- ve spolupráci s vysokými školami zpracovat další případové studie analyzující průchod studentů systémem a vliv politik na národní i institucionální úrovni na úspěšnost studentů,
- v diskusi se zainteresovanými stranami identifikovat, zda, kde a do jaké míry je studijní neúspěšnost problematická,
- podporovat vysoké školy v hledání řešení studijní neúspěšnosti tam, kde byla identifikována jako problematická, s ohledem na specifické podmínky a charakteristiky jednotlivých institucí,
- systematicky zlepšovat dostupnost relevantních a kvalitních informací pro uchazeče o studium prostřednictvím nově vytvořeného informačního portálu a preventivně zabraňovat neúspěšnosti plynoucí z nespokojenosti s volbou oboru,
- podporovat zkvalitňování poskytovaných poradenských služeb (studijních, kariérových, psychologických, sociálních a dalších) zájemcům o studium, studentům i akademickým pracovníkům a vytváření systémů včasného varování, které umožní včasnou pro-aktivní intervenci poskytovatele poradenství,
- vytvářet příležitosti pro další vzdělávání vyučujících pro práci s netradičními a znevýhodněnými studenty a v metodách výuky stimulujících studijní úspěšnost.

Relevance vzdělání pro trh práce, podpora podnikání

Aktivity MŠMT směrem k vysokým školám a dalším subjektům

- posilovat povědomí vedení vysokých škol o možnostech podpory podnikání (semináře, workshopy, prezentace zkušeností z praxe, akce na podporu podnikání a inovací²⁰ atd.),
- motivovat vysoké školy k posilování zaměření výuky na podnikání a přenositelné a jiné měkké kompetence,
- zdůrazňovat význam přenositelných kompetencí, včetně kreativity, kritického myšlení a měkkých dovedností, jako jednoho z klíčových výstupů vysokoškolského vzdělávání a zohledňovat jejich rozvíjení v rámci akreditačního a re-akreditačního procesu,
- v rámci akreditačního procesu požadovat zejména u profesně orientovaných programů účast vnějších aktérů na přípravě a revizi studijních plánů a zapojení odborníků z praxe do výuky.

Podpora praxí a stáží

Bude věnována výrazná podpora všem smysluplným formám spolupráce vysokých škol s praxí:

- zavedení povinné provozní praxe jako součásti studijních programů, zejména v případě profesně orientovaných studijních programů,
- podpora projektů zaměřených na posilování odborné způsobilosti k vědecké práci,
- podpora projektů, které budou směřovat k zavedení obdobných (předdiplomních) praxí i v dalších typech studia,
- podpora projektů rozšiřujících různé programy celoživotního vzdělávání na vysokých školách,
- podpora studentských aktivit jdoucích nad rámec standardní výuky, které jsou orientovány na spolupráci s praxí,
- podpora realizace diplomových prací pro praxi a dvojího vedení diplomových prací,
- podpora praxí a krátkodobých stáží i u akademických pracovníků.

3) Internacionalizace vysokého školství

- internacionalizace je výrazným prvkem kvality vysokých škol, který je nedílnou součástí všech činností vysokých škol – vzdělávací, výzkumné, umělecké a další tvůrčí, tento prvek je třeba dále systémově na národní úrovni podporovat, protože přispívá výrazně ke zvýšení konkurenceschopnosti České republiky.

Strategie internacionalizace

---

²⁰ Např.: - Nápad roku, <http://www.napadroku.cz/vysledky/napad-roku-2-0-1-3/>
- Česká inovace, www.ceskainovace.cz/cz/soutez/o-soutezi
- Rozjezdy roku, <http://www.soutez.rozjezdyroku.cz/soutez>

- připravit a po projednání s vysokými školami schválit strategii internacionalizace pro oblast vzdělávání, výzkumu, vývoje a inovací do roku 2020,
- podpořit vysoké školy v přijetí nebo aktualizaci jejich vlastních strategií internacionalizace.

Aktivity MŠMT směrem k vysokým školám a dalším subjektům

- na národní úrovni podporovat revizi vízové politiky směrem ke studentům vysokých škol, akademickým a výzkumným pracovníkům, implementovat evropské směrnice v tomto sektoru, a za tímto účelem iniciovat jednání s Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zahraničních věcí,
- na národní úrovni se zapojit do relevantních mezinárodních organizací a pracovních skupin, které umožní přístup českým vysokým školám k programům pro rozvoj mezinárodní spolupráce financovaným ze zdrojů EU, FM EHP/Norsko a dalších,
- podporovat atraktivitu českých vysokých škol pro zahraniční studenty (pro krátkodobé studijní pobyty i studium uceleného studijního programu), zvyšovat počet studijních programů a objem předmětů vyučovaných v cizích jazycích (především v angličtině) a systematicky rozvíjet jazykové a komunikační kompetence studentů i pracovníků vysokých škol,
- finančně podporovat internacionalizaci vysokých škol, včetně mobility programů pro studenty i pracovníky vysokých škol,
- podporovat kvalitu zahraniční spolupráce, zejm. krátkodobých studijních pobytů, a zlepšit systém uznávání studia v zahraničí,
- podporovat rozvoj kompetencí pracovníků vysokých škol potřebných pro mezinárodní spolupráci (zejm. znalost cizích jazyků),
- podporovat působení zahraničních odborníků na vysokých školách,
- podporovat různé formy mezinárodní spolupráce vysokých škol, vč. vytváření a uskutečňování společných studijních programů, letních škol, workshopů apod.
- rozvíjet principy „internationalizace doma“.

4) Výzkumná a inovační, umělecká a další tvůrčí činnost (aspekt výchovy a přípravy pro tuto činnost)

Legislativní rámec

- aktivní účast MŠMT na přípravě návrhu novely zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů,
- iniciovat novelizaci nebo připravit návrh novely zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů.

Aktivity MŠMT směrem k vysokým školám a dalším subjektům

- finančně podporovat budování omezeného počtu excelentních mezifakultních center výcviku studentů doktorských studijních programů („graduate schools“) zaměřených na rozvoj průřezových kompetencí k akademické práci a tvůrčí činnosti a stimulaci interdisciplinární a mezinárodní spolupráce,
- zvyšovat standardy pro (re)akreditaci doktorských studijních programů a vedle kvalifikace garantů více zohledňovat i obsah, kvalitu a intenzitu přípravy studentů,
- podporovat, a u akademicky orientovaných programů i požadovat, aktivní zapojení studentů do výzkumné, inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti instituce,
- podporovat vysoké školy v zapojování úspěšných vědeckých a tvůrčích pracovníků do výuky a propojování všech činností instituce,
- vytvářet platformy pro navazování mezioborové, mezifakultní, meziinstitucionální a mezinárodní spolupráce, včetně spolupráce s jinými než vysokoškolskými výzkumnými institucemi a s dalšími partnery,
- motivovat vysoké školy k posilování mezinárodního aspektu v tvůrčích činnostech a v rámci mechanismu financování více zohledňovat úspěch v mezinárodních grantových soutěžích,
- vytvářet a zdokonalovat metodiky umožňující uznávání výsledků umělecké a další tvůrčí činnosti naroveň výzkumu a zohledňovat tyto výsledky ve financování vysokých škol, zejména uměleckých,
- v případě vysokých škol se stabilními a excelentními výsledky posilovat bazální institucionální financování jako stabilizační prvek vedle projektových a grantových prostředků na tvůrčí činnost.

5) Třetí role

Aktivity MŠMT směrem k vysokým školám a dalším subjektům

- podporovat implementaci principů politiky Open Access na českých vysokých školách a zlepšování přístupu k výsledkům, jejichž vznik byl financován z veřejných zdrojů,
- podporou komunikačních platforem stimulovat obousměrnou komunikaci mezi akademickou sférou a soukromým sektorem, státní správou i občanskou společností, včetně transferu znalostí a inovací a spolupráce na tvůrčích činnostech,
- podpořit vznik interdisciplinárních magisterských oborů zaměřených na transfer znalostí a řízení inovačního procesu,
- podporovat stáže studentů i akademických pracovníků v komerční, státní nebo neziskové sféře, v ČR i v zahraničí, a zlepšovat uznávání těchto zkušeností jako plnohodnotné součásti studia a profesního růstu,
- ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí systematizovat podporu kurzů celoživotního vzdělávání realizovaných vysokými školami, zejména těch zaměřených na profesní dovednosti a připravovaných ve spolupráci se zaměstnavateli a významnými regionálními partnery,
- podporovat zapojení vysokých škol do společenského dění a jejich příspěvky ke kultivaci veřejné diskuze.

6) Podpůrné procesy

Zajišťování a hodnocení kvality

Zákon o vysokých školách

Mezi doporučení a prováděcí předpisy navazující na novelu zákona o vysokých školách zařadit mj.:

- metodiku zavádění, udržování a hodnocení vnitřního systému kvality vysoké školy,
- předpisy stanovující standardy pro institucionální akreditaci, standardy pro akreditaci studijního programu a standardy pro akreditaci habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem.

Aktivity MŠMT směrem k vysokým školám a dalším subjektům

- revidovat stávající postupy rozdělování finančních prostředků z úrovně ministerstva veřejným vysokým školám se zohledněním kvality jejich činnosti,
- podporovat povědomí o úloze kvality, jejího zabezpečování a hodnocení na vysokých školách formou poskytování metodických materiálů, pořádání odborných workshopů, seminářů s cílem výměny zkušeností mezi vysokými školami, předávání příkladů dobré praxe ze zahraničí apod.

Infrastruktura a lidské zdroje

Aktivity MŠMT směrem k vysokým školám a dalším subjektům

- podporovat obnovu a modernizaci materiálního, přístrojového i prostorového zabezpečení vzdělávací, výzkumné, umělecké a další tvůrčí činnosti vysokých škol, speciální pozornost věnovat zabezpečení požadavků studentů se specifickými potřebami na infrastrukturu vysoké školy,
- hledat cesty, jak využít prostředky ze SF EU i pro podporu vysokých škol na území hlavního města Prahy, kde bylo možno čerpat prostředky ze SF EU v programovém období 2007-2013 pouze v omezené výši,
- při budování a obnově infrastruktury zohledňovat demografický vývoj, potřeby společnosti, regionů a potenciál dané instituce dosahovat excelence,
- usilovat o sdílení a regionální koncentraci kapacit – prostorových, přístrojových i lidských zdrojů,
- podporovat slučování institucí a jejich součástí za účelem zvýšení efektivního využívání vybudovaných kapacit a rozvoje potenciálu institucí ve všech oblastech jejich činností,
- podporovat rozvoj lidských zdrojů, budování týmů odborníků s perspektivou dalšího profesního rozvoje a rozvoje vzdělávací, výzkumné, umělecké a další tvůrčí činnosti dané instituce,
- podporovat prohlubování a rozšiřování kvalifikace akademických, vedoucích a ostatních pracovníků vysokých škol v jejich odborném zaměření, pedagogických a didaktických dovednostech, manažerských a řídicích dovednostech a dalších oblastech,

- podporovat vysoké školy v nastavení jejich kariérních řádů a mzdových předpisů tak, aby motivovaly a umožňovaly kvalitním pracovníkům osobní i profesní růst,
- usilovat o větší otevřenost akademického prostředí a motivovat k zapojení do činností vysokých škol i odborníky z praxe a odborníky ze zahraničí,
- podpořit vytváření kvalitního zázemí pro studenty i pracovníky vysokých škol, které bude zahrnovat stravovací a ubytovací služby, lékařské služby, možnosti pro trávení jejich volného času a sportovní aktivity,
- speciální pozornost věnovat zázemí pro studenty i pracovníky se speciálními potřebami a rodiče malých dětí (např. univerzitní mateřské školky nebo dětské koutky).

Harmonogram implementace

Nástroj dosahování cílů	Termín realizace
<p>Novela zákona o vysokých školách:</p> <ul style="list-style-type: none"> • revize systému akreditací a zavedení institucionální akreditace, • profilace studijních programů, • zavedení systémů vnitřního hodnocení kvality. 	účinnost 2017
<p>Vyhlášky navazující na zákon o vysokých školách:</p> <ul style="list-style-type: none"> • metodické a prováděcí předpisy specifikující změny v oblasti hodnocení kvality a akreditací, • specifikace standardů pro jednotlivé profily studijních programů. 	účinnost 2017
<p>Revize mechanismu financování:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdokonalení systému výpočtu příspěvku na vzdělávací činnost podle kvality, včetně zohlednění uplatnění absolventů na trhu práce, • zohlednění profilace studijních programů v mechanismu financování, • zefektivňování nástrojů projektového financování a snižování administrativní zátěže, • vytvoření mechanismů zajištění udržitelnosti realizovaných projektů, • přizpůsobení počtu financovaných studií demografickým trendům, • revize systému finanční podpory studentů se zvláštními vzdělávacími potřebami a ze znevýhodněného socio-ekonomického prostředí. 	2015 a nadále průběžně
<p>Informační portál:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlepšení dostupnosti relevantních informací pro uchazeče, studenty, vysoké školy, vnější partnery i tvůrce vysokoškolské politiky, • systematizace a zlepšení sběru dat, • snížení administrativní zátěže vysokých škol. 	2016
<p>Strategie internacionalizace vysokého školství do roku 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpracování priorit a opatření v oblasti internacionalizace. 	zveřejnění 2015
<p>Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání: finanční podpora vybraných priorit, zejména v oblastech:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvýšení kvality vzdělávání a jeho relevance pro potřeby trhu práce, • zvýšení účasti studentů se specifickými potřebami, ze socio-ekonomicky znevýhodněného prostředí 	programové období 2014 až 2020

Nástroj dosahování cílů	Termín realizace
<p>a z etnických menšin na vysokoškolském vzdělávání,</p> <ul style="list-style-type: none"> • snižování studijní neúspěšnosti, • rozvoj systémů hodnocení a zabezpečování kvality a strategického řízení vysokých škol, • zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje, • zkvalitnění vzdělávací infrastruktury za účelem zajištění kvality, přístupu a otevřenosti. 	
<p>Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2016 až 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpracování klíčových priorit do plánu konkrétních opatření a reforem v oblasti terciárního vzdělávání. 	zveřejnění 2015

Indikátory implementace

Název indikátoru	Poznámka	Měřítko	Zdroj dat
Legislativní opatření: novela zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů <ul style="list-style-type: none"> zavedení systému zajišťování a hodnocení kvality na vysokých školách zavedení nového typu akreditací na úrovni celé instituce zřízení Akreditačního úřadu zavedení dvou profilů studijních programů 	Přijetí a platnost novely zákona o vysokých školách	Binární	MŠMT
Legislativní opatření: navazující legislativní předpisy <ul style="list-style-type: none"> vyhláška pro standardy akreditací (včetně požadavků pro jednotlivé profily) metodika zavádění, udržování a hodnocení vnitřního systému kvality vysoké školy 	Přijetí legislativních předpisů navazujících na novelu zákona o vysokých školách	Binární	MŠMT
Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2016–2020	Přijetí dlouhodobého záměru pro oblast vysokých škol a jeho každoroční aktualizace	Binární	MŠMT
Strategie internacionalizace pro oblast vzdělávání, výzkumu, vývoje a inovací do roku 2020	Přijetí strategie	Binární	MŠMT
Úprava pravidel financování vysokých škol v návaznosti na novelu zákona o vysokých školách a výsledky vysokých škol ve výzkumné, vývojové a inovační, a další tvůrčí činnosti		Binární	MŠMT
Jednotný informační portál pro vysoké školství	Vytvoření portálu	Binární	MŠMT
Nastavení procesu identifikace a řešení studijní neúspěšnosti		Binární	MŠMT
Zahájení jednání s Ministerstvem vnitra a Ministerstvem		Binární	MŠMT

Název indikátoru	Poznámka	Měřítko	Zdroj dat
zahraničních věcí ve věci revize vízové politiky směrem ke studentům vysokých škol, akademickým a vědeckým pracovníkům			
Účast na přípravě novely zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů		Binární	MŠMT
Iniciace novely či příprava novely zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů		Binární	MŠMT
Modifikace pravidel RIV		Binární	MŠMT
Systematizace podpory celoživotního vzdělávání ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí		Binární	MŠMT
Strategie internacionalizace jednotlivých vysokých škol	Aktualizace či přijetí vlastní strategie vysoké školy	Počet	Vysoké školy
Zapojení vysokých škol do mezinárodních vzdělávacích programů	Bude uváděn počet vyslaných a přijatých studentů a akademických pracovníků na krátkodobém zahraničním pobytu	Počet	Výroční zprávy VŠ
Počet vysokých škol zapojených do inovačních platforem		Počet	Vysoké školy
Počet vysokých škol s implementovanými principy Open Access		Počet	Vysoké školy
Počet VŠ se zavedenými transparentními systémy hodnocení kvality	Absolutní počet vysokých škol se, z podpory OP VVV, zavedenými nehmotnými produkty systémových opatření (např. zavedení komplexního systému hodnocení a odměňování akademických pracovníků, nastavení systematického monitoringu kvality, zavedení procesů moderace)	Počet	OP VVV
Počet studijních programů		Počet	MŠMT
Počet studijních programů		Počet	Výroční

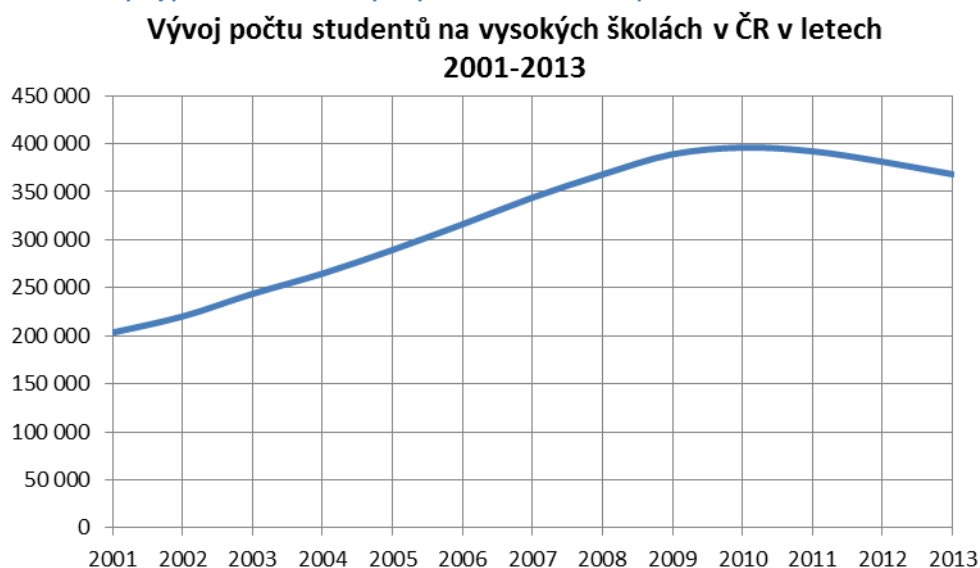
Název indikátoru	Poznámka	Měřítko	Zdroj dat
vyučovaných v cizím jazyce			zprávy VŠ
Počet společných studijních programů	Programy joint, double a multiple degree	Počet	Výroční zprávy VŠ
Počet uskutečňovaných studijních programů ve spolupráci s jinou vysokou školou	Studijní programy uskutečňované ve spolupráci s jinou vysokou školou se sídlem v ČR	Počet	Výroční zprávy VŠ
Počet studijních oborů, které mají ve své obsahové náplni povinné absolvování odborné praxe po dobu alespoň 1 měsíce		Počet	Výroční zprávy VŠ
Počet nově zapsaných do studia		Počet	MŠMT
Započtený počet přepočtených studentů		Počet	MŠMT
Počet studentů s předloženým nárokem na sociální stipendium		Počet	SIMS
Počet studentů se specifickými potřebami		Počet	MŠMT
Počet studentů se specifickými potřebami v podpořených organizacích.	Počet studentů se specifickými potřebami, ze socio-ekonomicky znevýhodněných skupin a etnických minorit zapsaných na VŠ, u kterých se díky podpoře ESF zvýšila kvalita vzdělávání a proinkluzivnost a tím se zlepšily podmínky pro začlenění a vzdělávání těchto studentů.	Počet	OP VVV
Počet studentů ve věku 25+		Počet	MŠMT
Počet žen v jednotlivých skupinách studijních programů		Počet	MŠMT
Počet odborníků z aplikační sféry podílejících se na výuce v akreditovaných studijních programech		Počet	Výroční zprávy VŠ
Počet akademických pracovníků s cizím státním občanstvím		Počet	Výroční zprávy VŠ
Počet akademických pracovníků účastnících se kurzů dalšího vzdělávání		Počet	Výroční zprávy VŠ
Počet kurzů celoživotního vzdělávání uskutečňovaných vysokými školami		Počet	Výroční zprávy VŠ
Počty účastníků kurzů celoživotního vzdělávání na vysokých školách		Počet	MŠMT
Počet vytvořených produktů pro zkvalitnění strategického řízení	Absolutní počet. Podpořeným produktem je chápán produkt,	Počet	OP VVV

Název indikátoru	Poznámka	Měřítko	Zdroj dat
a systému hodnocení vysokých škol	<p>u kterého podpora z ESF umožnila jeho vytvoření nebo realizaci. Produkty jsou buď hmotné (např. studijní materiály, analýzy, studie, syntézy, učební pomůcky) nebo nehmotné (např. implementace metodiky). Zvláštní případ nehmotného produktu je produkt systémový, tj. zavedení systémového opatření (nového systému nebo jeho části) - (např. zavedení komplexního systému hodnocení a odměňování akademických pracovníků, nastavení systematického monitoringu kvality, zavedení procesů moderace). Systémem hodnocení je myšleno multikriteriální hodnocení kvality VŠ zohledňující její specifické role a funkce a podporující provázání systému vnitřního a vnějšího hodnocení kvality. Strategickým řízením VŠ je myšleno multikriteriální hodnocení činností a z toho vyplývající nastavení strategického směřování VŠ včetně odpovídajícího nastavení odpovědností a pravomocí za jeho zajišťování a řízení na jednotlivých organizačních úrovních VŠ.</p>		
Počet produktů poradenské a asistenční podpory	Absolutní počet. Podpořeným produktem je chápán produkt, u kterého podpora z ESF umožnila jeho vytvoření nebo realizaci. Produkty jsou buď hmotné (např. studijní materiály, analýzy, studie, syntézy, učební pomůcky) nebo nehmotné (provedení pedagogicko-psychologické služby, vytvoření a realizace vzdělávacího modulu,	Počet	OP VVV

Název indikátoru	Poznámka	Měřítko	Zdroj dat
	implementace metodiky, zavedení nové metody výuky). Poradenskou a asistenční podporou je myšlená systematická a dlouhodobá činnost vedoucí k začlenění dotčených skupin do většinové studentské populace a snížení rozdílů mezi nimi.		
Objem finančních prostředků určených na obnovu či výstavbu infrastrukturního vybavení vysokých škol		Kč	OP VVV, MŠMT

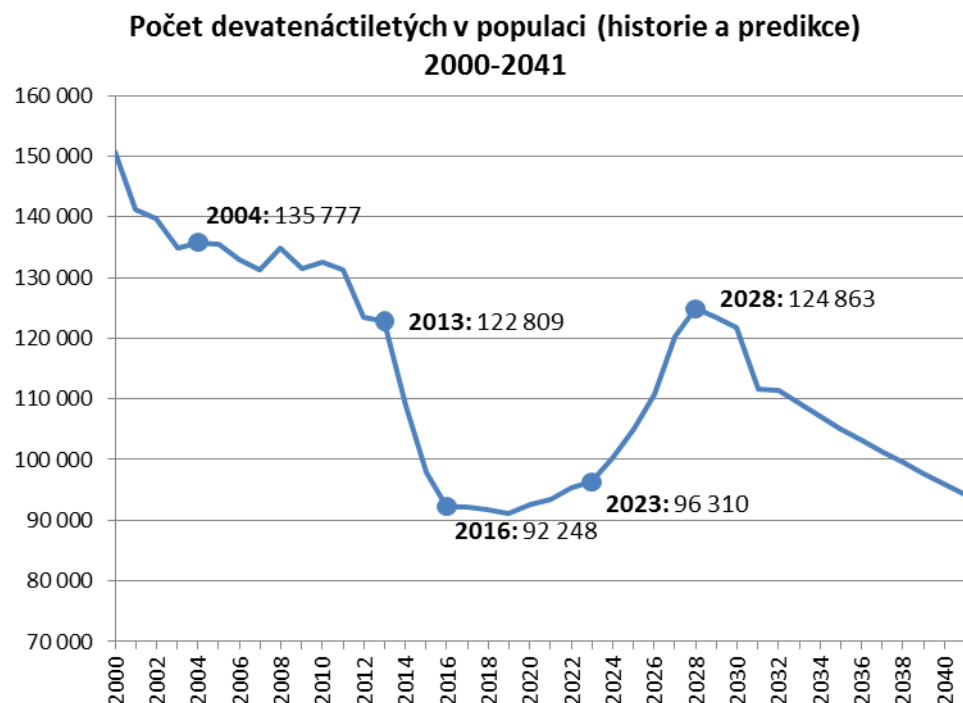
Přílohy

Obrázek 1: Vývoj počtu studentů na vysokých školách v České republice v letech 2001–2013

Zdroj: MŠMT

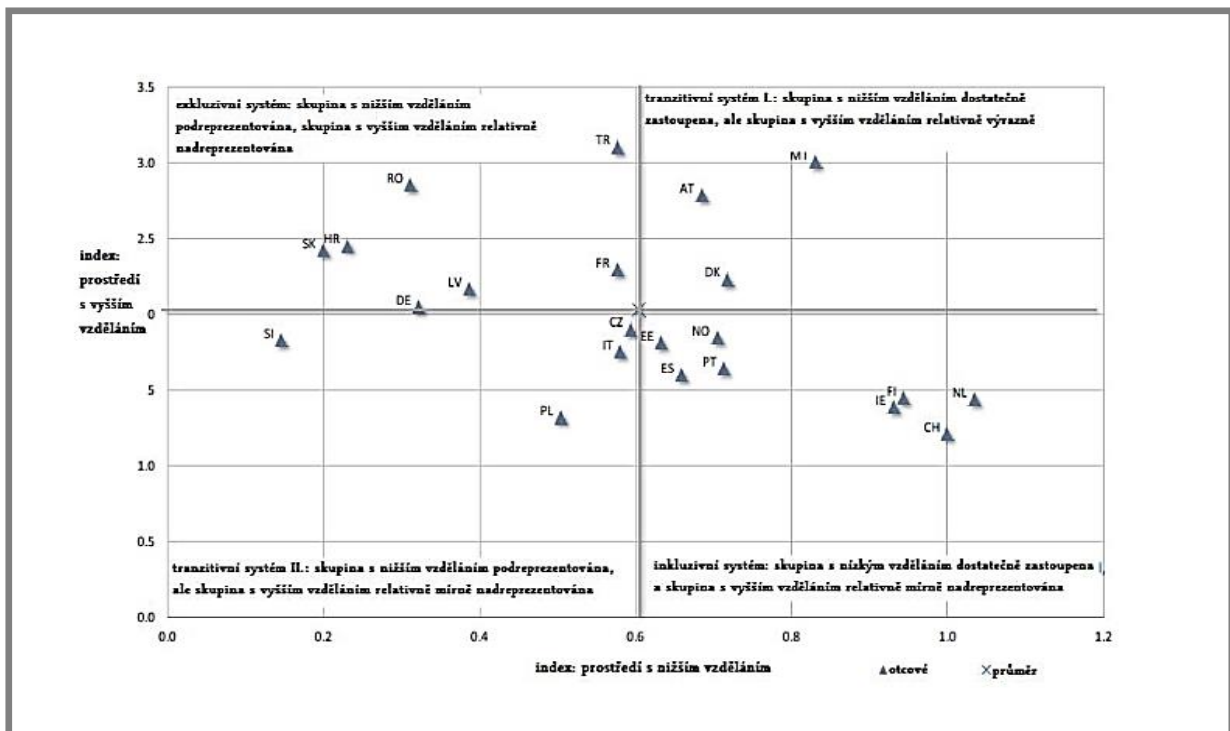
Obrázek 2: Vývoj počtu 19letých v populaci České republiky v letech 2000-2013 a predikce do roku 2041

Zdroj: ČSÚ

Obrázek 3: Typologie sociální inkuzivity systémů vysokého školství

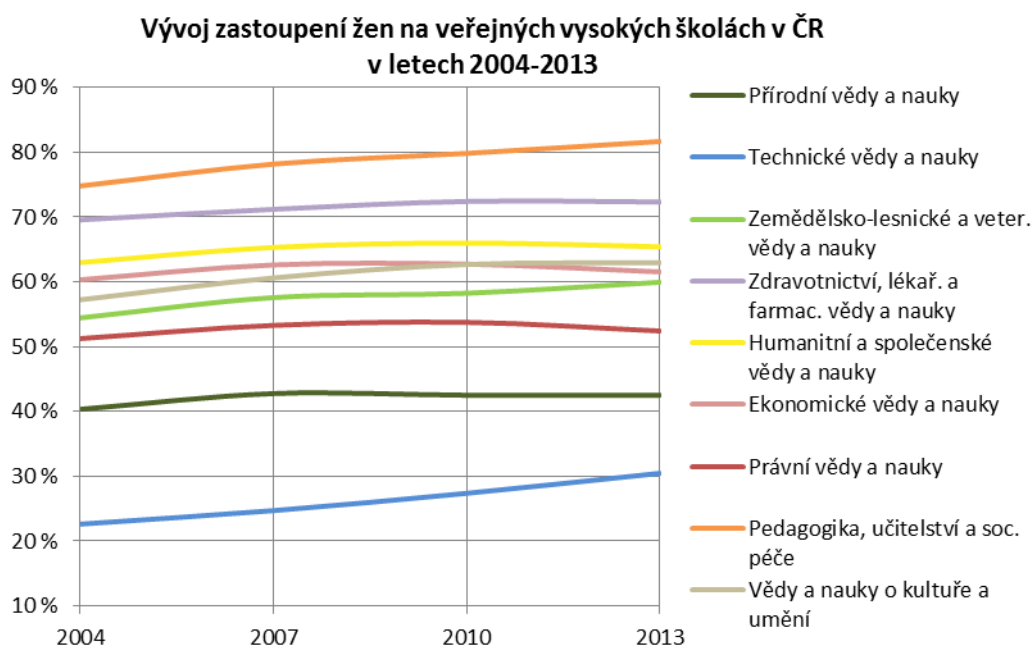

Zdroj: Eurostudent (2012): Intelligence brief: Is Higher Education in Europe Socially Inclusive?

(www.eurostudent.eu/download_files/documents/IB_HE_Access_120112.pdf)

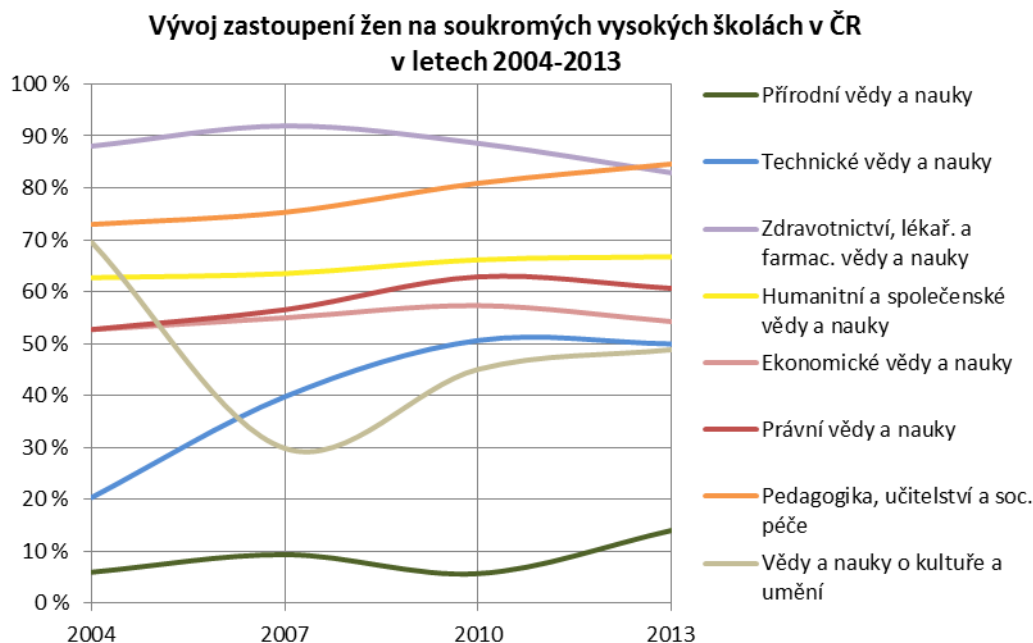
Poznámka: Porovnávány údaje za roky 2009 a 2010.

Obrázek 4: Zastoupení žen na veřejných vysokých školách dle kategorie studijního oboru v letech 2004-2013

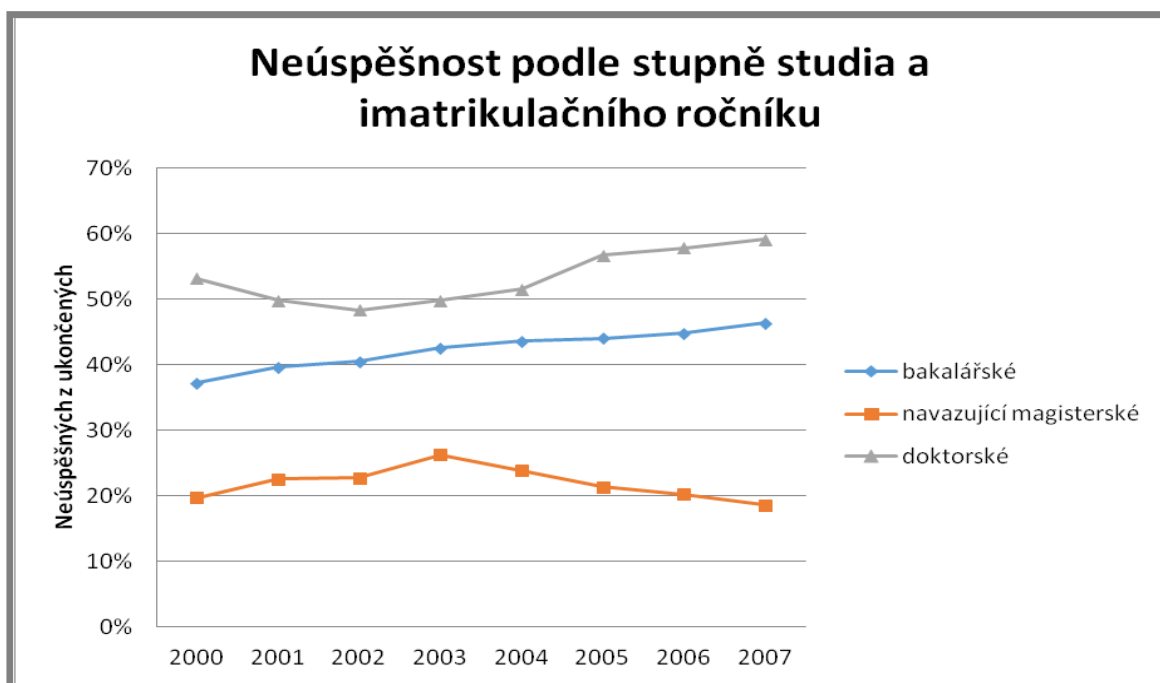
Zdroj: MŠMT

Obrázek 5: Zastoupení žen na soukromých vysokých školách dle kategorie studijního oboru v letech 2004-2013

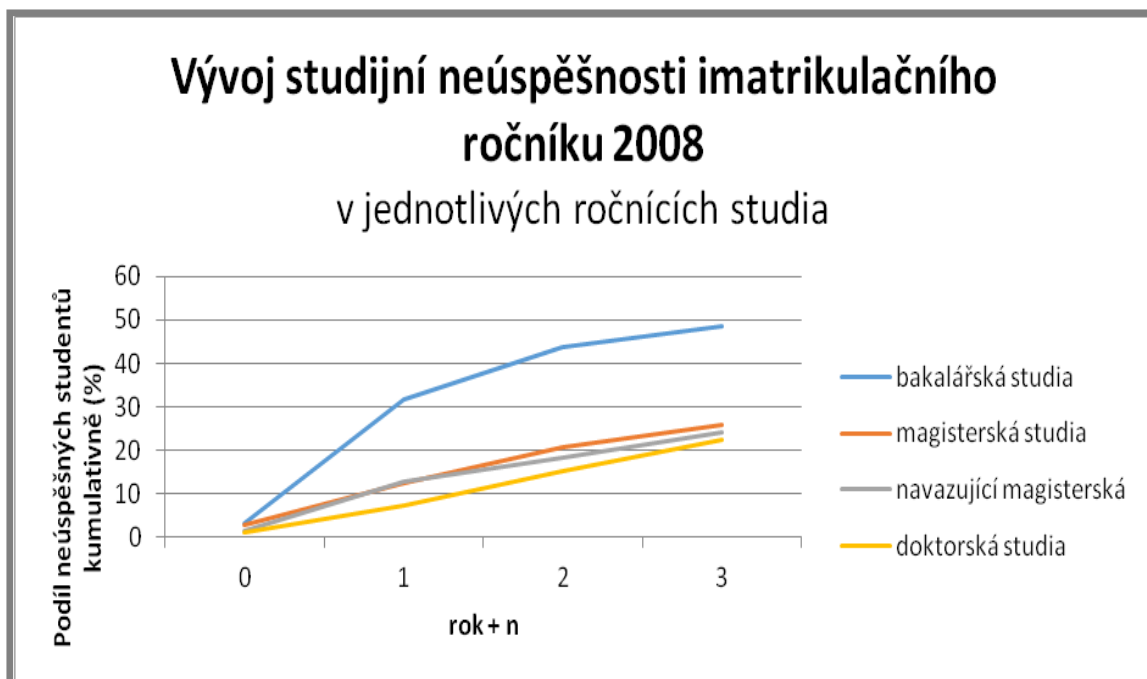
Zdroj: MŠMT

Obrázek 6: Studijní neúspěšnost podle typu studia a imatrikulačního ročníku

Zdroj: MŠMT

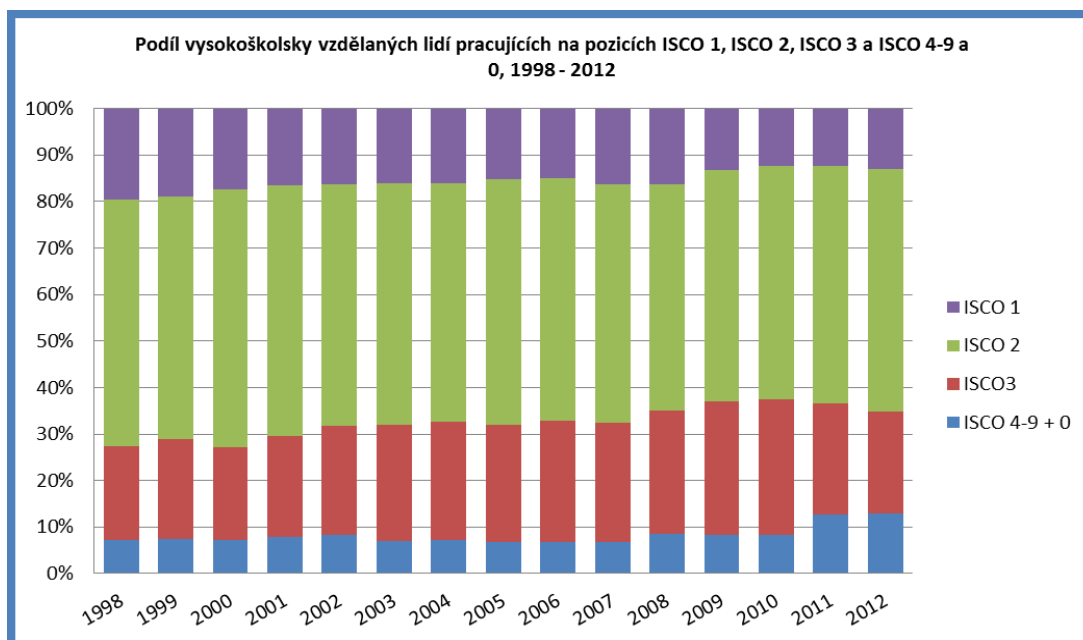
Obrázek 7: Vývoj studijní neúspěšnosti imatrikulačního ročníku 2008 v jednotlivých ročnících studia

Zdroj: MŠMT

Poznámka: Rok 0 značí rok imatrikulace.

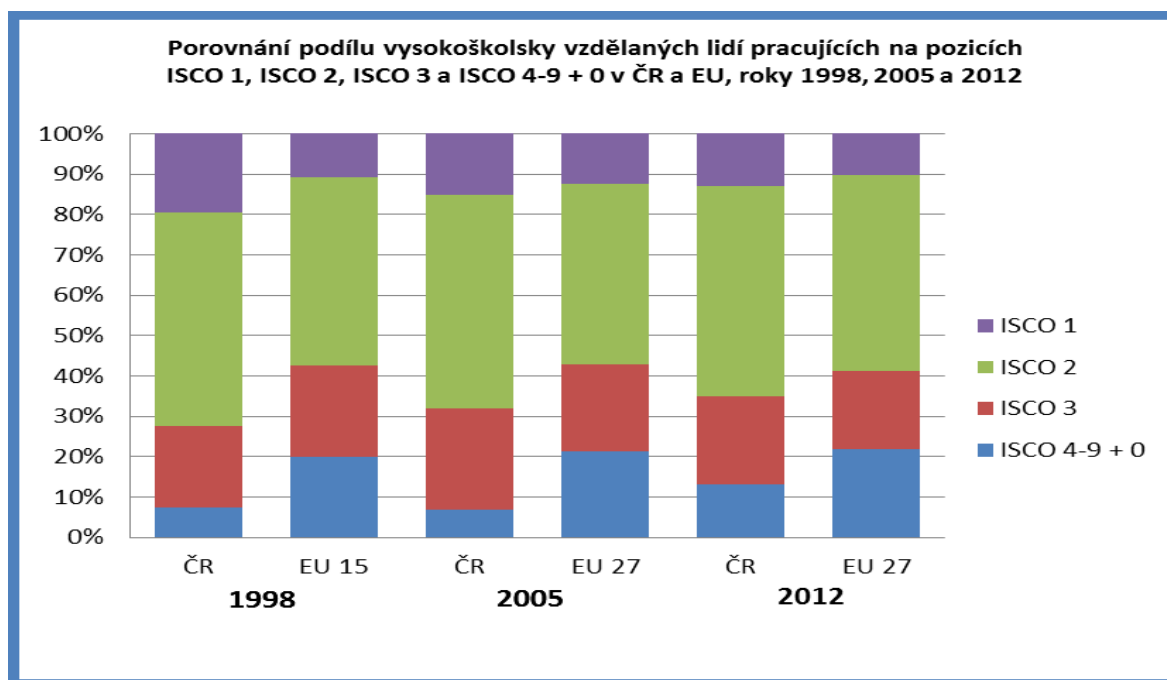
Obrázek 8: Podíl terciárně vzdělaných lidí pracujících na pracovních pozicích dle ISCO v letech 1998–2012 v ČR

Zdroj: Eurostat, vlastní výpočty

Poznámka: Třídy ISCO 1 a ISCO 2 v zásadě vyžadují vzdělání dle kvalifikace ISCED na úrovni 6 a 5A, třída ISCO 3 vyžaduje vzdělání ISCED 5B. Další třídy (s výjimkou části zaměstnanců v ozbrojených silách – třída 0) již terciární vzdělání nevyžadují.

Obrázek 9: Porovnání podílů terciárně vzdělaných lidí na pracovních pozicích dle ISCO v ČR a EU v letech 1998, 2005 a 2012

Zdroj: Eurostat, vlastní výpočty

Poznámka: Třídy ISCO 1 a ISCO 2 v zásadě vyžadují vzdělání dle kvalifikace ISCED na úrovni 6 a 5A, třída ISCO 3 vyžaduje vzdělání ISCED 5B. Další třídy (s výjimkou části zaměstnanců v ozbrojených silách – třída 0) již terciární vzdělání nevyžadují.

Tabulka 1: Úroveň dvou nejžádanějších kompetencí trhem práce v České republice dle oborů v r. 2010

	<i>Dovednost komunikovat s lidmi, vyjednávat</i>				<i>Dovednost identifikovat a řešit problémy</i>			
	vlastní	požad.	školní	Rozdíl šk.-požad.	vlastní	požad.	školní	Rozdíl šk.-požad.
Přírod.	6.8	6.9	5.5	-1.4	7.4	7.5	7.2	-0.3
Inform.	6.9	6.8	5.8	-1	8.1	8.0	8.1	0.1
Stroj.	7.2	7.1	6.2	-0.9	7.4	7.2	7.3	0.1
Elektr.	6.9	6.8	5.5	-1.3	7.8	7.9	7.8	-0.1
Staveb.	7.3	7.5	5.7	-1.8	7.5	7.6	7.3	-0.3
Ost. tech.	7.1	7.3	6.1	-1.2	7.5	7.6	7.3	-0.3
Zeměd.	7.2	7.4	5.9	-1.5	7.2	7.2	6.5	-0.7
Zdrav.	7.8	7.9	6.6	-1.3	7.3	7.4	6.6	-0.8
Human.	7.7	7.7	6.6	-1.1	7.6	7.4	7.1	-0.3
Ekonom.	7.6	7.7	6.8	-0.9	7.6	7.7	7.3	-0.4
Právo	7.6	7.6	5.5	-2.1	7.9	7.7	6.5	-1.2
Vzděl.	7.8	8.1	7.1	-1	7.5	7.5	6.9	-0.6
Umění	7.3	7.5	7.0	-0.5	7.2	6.9	6.7	-0.2

Zdroj: REFLEX 2010

Tabulka 2: Počet nárokovaných studentů se specifickými potřebami za jednotlivé veřejné vysoké školy na roky 2013-2014 ve vztahu k celkovému počtu studentů

Veřejná vysoká škola	Počet studentů se specifickými potřebami 2013	Počet studentů se specifickými potřebami 2014	Počet studentů celkem 2013
UK	139	204	48 200
JU	29	22	12 301
MU	332	369	37 351
UP	59	90	21 316
OU	34	44	10 299
UHK	18	38	8 824
SU	8	22	7 532
ČVUT	53	66	21 542
ZČU	60	64	13 459
UPa	10	24	10 317
VUT	13	48	22 046
VŠB-TUO	47	44	19 237
VŠE	23	34	17 215
ČZU	52	52	22 256
MENDELU	–	16	10 664
JAMU	17	11	668

Zdroj: MŠMT

Tabulka 3: Přehled o cizincích studujících na českých vysokých školách

Přehled studentů - cizinců studujících na českých VŠ dle národnosti														
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ázerbájdžán	12	11	12	16	14	19	22	33	46	57	83	132	185	212
Bulharsko	72	70	81	90	96	101	119	119	126	138	129	133	118	121
Francie	12	10	13	12	15	23	27	39	105	130	123	124	130	125
Izrael	39	58	79	89	129	151	183	167	143	137	133	125	117	134
Srbsko	0	0	0	0	0	0	101	127	130	119	137	149	158	148
Moldavsko	14	24	27	29	33	50	60	76	95	135	158	170	163	159
Uzbekistán	9	7	14	49	77	98	110	143	174	192	182	170	171	159
Švédsko	43	39	36	30	45	62	87	113	127	132	141	161	171	167
Čína	18	16	18	17	24	40	38	64	67	78	92	120	135	169
Itálie	15	18	14	18	20	23	28	29	38	49	46	97	124	178
Indie	38	41	54	58	72	82	100	104	106	105	144	155	179	193
Kypr	70	74	85	111	106	128	139	162	182	194	193	213	216	213
Spojené státy americké	62	71	70	94	106	136	171	282	168	181	178	175	194	217
Malajsie	0	1	1	1	3	5	73	144	212	275	318	368	359	306
Řecko	395	261	174	131	99	112	131	152	226	319	378	394	381	355
Norsko	48	56	71	92	138	196	236	256	246	275	266	283	331	359
Polsko	108	118	138	170	198	237	255	276	360	332	357	339	375	360
Portugalsko	11	17	35	41	99	158	266	367	404	443	480	467	442	413
Německo	71	90	111	135	170	202	241	278	324	385	391	418	395	436
Spojené království	220	223	213	253	299	363	403	413	408	418	420	436	443	505
Bělorusko	43	87	134	183	197	249	308	348	381	462	517	518	568	617
Vietnam	85	112	149	178	305	364	545	608	631	712	720	761	894	1045
Kazachstán	29	36	44	75	103	139	224	315	478	651	803	962	1156	1368
Ukrajina	212	300	380	458	534	626	703	820	1019	1365	1464	1626	1759	2019
Rusko	187	247	327	416	543	741	1030	1337	1725	2254	2546	2851	3387	4312

Přehled studentů - cizinců studujících na českých VŠ dle národnosti														
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovensko	3718	5158	6983	8465	11634	14445	16238	18098	19866	22234	24332	24557	24044	23434
Ostatní	1484	1636	1801	1852	2002	2129	2023	2164	2331	2660	2519	2852	2983	3085
Celkem	7015	8781	11064	13063	17061	20879	23861	27034	30118	34432	37250	38756	39578	40809

Zdroj: MŠMT